

Likabehandlingsplan

Plan mot diskriminering, trakasserier och
kränkande behandling läsåret 2023-2024

Bäckskolan förskoleklass-åk 3
fritidshem

2023-09-04

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bäckskolans mål för likabehandlingsarbetet	2
Likabehandlingsteam Bäckskolan läsåret 22/23	2
Lagstiftning	3
Rektors ansvar	3
Personalens ansvar	3
Elevs roll i likabehandlingsarbete	3
Utvärdering och analys av likabehandlingsarbetet läsåret 2022/2023	4
Insatser, utvärdering, resultat och analys	4
Antal kränkningar under läsåret 22/23	6
Vad är kränkande behandling?	6
Vad är diskriminering?	6
Vad är trakasserier?	6
Information om likabehandlingsplanen	7
Främjande insatser	10
Förebyggande insatser	11
Handlingsplan vid kränkning och diskriminering mellan elev och personal	12
All utredning ska ske skyndsamt	12
Bäckskolans ordningsregler	13

Inledning

Elever och personal på Bäcksolan ska uppleva en trygg, säker och positiv miljö. Verksamheten ska präglas av en öppen attityd och respekt för människors lika värde. Syftet med likabehandlingsplanen är att främja varje elevs rättigheter samt förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver också hur skolan arbetar med detta.

Personalen arbetar i arbetslag årskursvis både i skolan och på fritidshemmet, vilket innebär att många vuxna har god kännedom om eleverna. På Bäcksolan är nyanlända elever integrerade i ordinarie klasser. Elever har gemensamma raster där rastansvariga alltid finns på skolgården enligt ett fastställt schema. De finns tillgängliga för eleverna och för att möta olika behov. Alla rastansvariga bär gula västar för att vara synliga för elever och för personal. Rastansvariga rör sig bland annat runt de platser som elever kan uppleva som otrygga samt på platser där konflikter kan uppstå t ex fotbollsplaner.

Om Likabehandlingsplanen

- Likabehandlingsplanen upprättas årligen och utvärderas i maj/juni.
- Arbetet med att upprätta och utvärdera planen ansvarar rektor och likabehandlingsteamet för.
- Vid upprättandet av en ny plan analyseras mål, insatser som gjorts senaste läsåret och insatser för det nya läsåret beskrivs.
- All personal, alla elever och vårdnadshavare har kännedom om planen.
- All personal arbetar aktivt med planens innehåll och målsättningar.

Bäcksolans mål för likabehandlingsarbetet

Bäcksolans mål är att inga former av kränkningar eller trakasserier ska förekomma på skolan. Att känna sig trygg i skolan är en viktig förutsättning för lärande och utveckling. Trygghet skapas bl a genom att skolan har tydliga regler, rutiner och ett positivt förhållningssätt. Miljön är anpassad till eleverna och det är viktigt att möta varje individ utifrån dennes behov. För att garantera detta arbetar all personal efter skolans likabehandlingsplan. Det gemensamma arbetet ska ge eleven bättre förutsättningar för ökad måloppfyllelse. Som en del i detta arbete finns Rastaktivitet av olika slag under veckan. Dessa beskrivs under Förbättringsåtgärder 23 / 24 i denna plan.

Likabehandlingsteam Bäcksolan läsåret 23/24

Helen Fasth, rektor

Linda Falebrant, spec, bitr rektor

Karin Kwick, Spec.lärare

Malin Axelsén, klasslärare

Karin Faaij Hultgren, skolsköterska

Linda Fransson, fritidspersonal

Anna – Karin Lindström, kurator.

Likabehandlingsteamet träffas regelbundet, var 3:e vecka och har ett längre utvärderingsmöte i maj/juni. Teamet kan sammankallas till extra möte vid behov.

Lagstiftning

Huvudmannen för verksamheten är ansvarig för att lagen följs av anställda och uppdragsgivare i verksamheten.

Sedan 1 januari 2009 reglerades likabehandlingsarbetet i olika regelverk:

- Diskrimineringslagen SFS 2017:282
- Skollagen (2010:800)
- Barnkonventionen fr o m 1 jan 2020.

Rektors ansvar

Det är rektor som enligt lag är ansvarig för att:

- all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering, trakasserier och kränkande behandling inte är tillåten i verksamheten
- det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja alla elevers lika rättigheter, för att motverka diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna samt kränkande behandling
- se till att det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation samt uppföljning av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling om någon får kännedom om detta
- årligen upprätta och utvärdera en plan i samarbete med personal och elever
- kontakta andra myndigheter vid behov.

Personalens ansvar

- Alltid reagera mot alla former av kränkande behandling.
- Vara goda förebilder och följa verksamhetens likabehandlingsplan.
- Ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar han/hon förmedlar.
- Att anmäla och dokumentera när man får kännedom om att en elev anser att hon/han blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier och diskriminering eller om personal bedömer att en elev blivit utsatt för detta (Skollagen, kap 6).
- Se till att åtgärder vidtas då diskriminering eller annan kränkande behandling upptäcks eller anmäls och följs upp.

Elevers roll i likabehandlingsarbete

- Eleverna uppmanas att berätta om diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling som förekommer på skolan eller fritidshemmet.
- Elever tränas i att ta ett personligt ansvar för en god social miljö och i att våga ta ställning mot kränkande behandling bland annat genom att ha ett vårdat språk och vara goda förebilder för varandra.
- Personer som eleverna kan prata med är: vårdnadshavare, kamrater, rektor, skolsköterska, kurator, fritidspersonal, lärarpersonal samt övrig personal.

Utvärdering och analys av likabehandlingsarbetet läsåret 2022/2023

Insatser, utvärdering, resultat och analys

- **Friends**, personalutbildning kommer att genomföras under läsåret utifrån de önskemål som personalen har bla lösa konflikter, språkbruk mm.

Utbildningen genomfördes under vårterminen för både lärarpersonal och fritidspersonal.

Utbildningen handlade bland annat om normer.

- **Raster**, skolan kommer att ha fokus på fotbollsplanerna och spelet där eftersom detta är en plats som många elever upplever som otrygg. All personal som är ute på rasten ska vara nära eleverna och det är allas ansvar att reda ut konflikter ute på rasten för att undvika att konflikter tas med in efter rasten. Alla elever är allas ansvar.

Skolan kommer också få besök av en fotbollstränare som ska prata om fair play och vilket uppträdande och vilken attityd som ska gälla på planen.

Ev genomförs lekgrupper i perioder vid behov.

Under året har all personal haft fokus på att vara elevnära, ev delaktig i aktiviteter samt varit lyhörd och uppmärksamma på att alla elever är med i aktiviteter och lek. Vid behov kan vuxna behöva hjälpa till och slussa in elever i grupper.

I perioder har förskoleklasserna haft egna raster under förmiddagen.

Under året har bla åk 2 haft lekgrupper, vilket har fungerat bra.

Vad gäller fotbollstränare som skulle besöka skolan, så kunde detta tyvärr inte genomföras av olika anledningar.

Under idrotten har klasserna spelat fotboll och tränat på regler, vilket gett ett bra resultat. Det har alltid funnits en personal vid fotbollsplanerna, vilket har skapat bättre förutsättningar för ett bra samspel och också en ökad trygghet för eleverna. Eleverna själva kommer ofta fram till personal och ber att de ska vara vid fotbollsplanen och de ber också om hjälp att dela in i lag.

- **Språkbruk**, nolltolerans mot olämpligt språk. Alla vuxna reagerar och markerar alltid vid olämpligt språk där ett syfte är att elever som gör rätt ska få bekräftelse att detta är rätt sätt.

Detta viktiga arbete har pågått under året och detta togs bland annat upp och diskuterades på vårens möte med Bäckskolans föräldrasamråd.

- **Vänskap**, klasserna ska titta på filmer från UR F- åk 3, med olika teman kring vänskap t ex Ny I klassen, Vänskap, Empati mm. Klasser har visat filmer och följt upp med diskussioner.

- **Stopp min kropp**, förslag från teamet att kurator startar detta på vårterminen i åk 2 och följer upp det på höstterminen och vårterminen i åk 3. Detta utifrån de behov teamet sett och att kommentarer kring kroppen kan komma tidigt och har ökat.

Kurator har delat materialet med aktuella klasslärare.

- **Läsalets ledord**, *Du kan alltid räkna med mig*. Ledordet ska återkommande tas upp och diskuteras. Hur kan vi hjälpa varandra att lyckas? Vad kan jag bidra med? Vi ingår alla i ett team! Under året har skolan, arbetslag, elevrådet och grupper arbetat med detta på olika sätt. Ledordet har hållits levande genom att personalen har pratat om det, påmint om det och återkommande tagit upp det på gemensamma möten.

Övriga insatser under läsåret

- **Alfons vänskapslåda**, under året har materialet använts på olika sätt i olika grupper, bla fritidsgrupper.
- Bemötande, affekt och strategier, kurator har haft föreläsning kring detta med både skol- och fritidspersonal under våren.
- **Friendsenkät**, denna genomfördes under senare delen av höstterminen och enligt representanter från Friends har Bäckskolan mycket goda resultat i jämförelse med liknande enheter. Friends lyfter särskilt fram resultatet vad gäller personal och den samsyn som råder bland personal och att likabehandlingsarbetet är levande, enligt personalenkäten. 96 % av personalen anser att likabehandlingsarbetet är levande i mycket hög/ ganska hög utsträckning, 0 % anser att detta inte alls är levande och 0 % tycker att detta arbete är ganska lite ett levande arbete.
- **Trivselenkät**, resultatet på vårens trivselenkät visar att 97 % anser att det är mycket bra alternativt bra i skolan. Det är alltså 3 % som svarar att de tycker att det är dåligt. Detta resultat har legat stabilt de senaste åren med resultat mellan 96 % - 99 %.
När det gäller trivsel i klassen visar resultatet för HT 22 att 96 % trivs mycket bra/bra medan den för VT 23 har stigit till 99 %.
Resultat över tid visar på ett bättre resultat under vårterminen, då nya klasser har lärt känna varandra och kommit in i rutiner.
Vad gäller frågan om man har någon att vara med på rasterna så är det ingen elev som aldrig har ngn att vara med. Vid vårterminens enkät svarade ca 68 % att de har det varje dag, 25 % att de oftast har det och 6 % att de har det ibland.
När dessa enkäter genomförs skriver eleverna sitt namn på enkäten. Alla låga resultat följs upp med klasslärare, elev och vårdnadshavare.
- Kompetensutveckling för den centrala elevhälsans personal.

Förbättringsåtgärder 2023/2024

- **Läsårets ledord Vi lyfter varandra**. Ledordet ska genomsyra verksamhetens arbete på olika sätt och i olika sammanhang genom att vi bygger på styrkor, ger elever positiv feedback och tillsammans hittar lösningar som gör att vi skapar en trygg verksamhet med goda relationer till alla.
- **Rastaktiviter**, under läsåret ska vi ha fokus på detta genom att sprida goda rutiner från förskoleklasser som har bra rutiner för rastleksaker och att komma igång med aktiviteter. Vi ska planera ledarledda aktiviteter under några förmiddagsraster i veckan. Vi ska också sprida idén kring gemensam fredagslek med hela klassen. För att öka aktivitet och ge förslag på olika lekar ska ngn i personal ges ansvaret att skicka ut förslag på lekar, s k lekpuddar.
- **Stopp min kropp**, förslag från teamet att kurator startar detta på vårterminen i åk 2 och följer upp det på höstterminen och vårterminen i åk 3.
- **Bemötande och att vara professionell**, detta ska tas upp och diskuteras återkommande vid möten, APT och konferenser. Föreläsningar av kurator, Friends mm. Fritidspersonal ska under året genomföra SPSMs fortbildning kring NPF.
- **Skärmhjälpan junior**, all personal ska få en egen bok som ska läsas, diskuteras

och följas upp på olika sätt. I boken tas bl a sociala medier upp.

- **Sociala medier**, detta är en utmaning på flera olika sätt. Under läsåret ska detta tas upp på föräldramöten, informeras om i läsårsbrev samt diskuteras på föräldrarsamråd. Ev gemensam fortbildning i ämnet.
- **Riktlinjer kring mobiltelefoner**, dessa ska uppdateras och det ska tydligt framgå att det gäller all teknik såsom smartwatch.
- **Dokumentation**, gemensam mall för uppföljning och avstämningssamtal.
- **Friendsenkät** genomförs under höstterminen och fortbildning som Friends håller i ges till all personal.
- **Trivselenkät** genomförs och följs upp en gång/ termin.
- **Våldsvecka**.

Antal kränkningar under läsåret 22/23

- Totalt 17 st
- 3 st verbal trakasserier, där en kränkning handlade om en kränkande bild.
- 14 st fysiska kränkningar.

Vad är kränkande behandling?

Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Med kränkning menas att det vid ett enskilt tillfälle blir en obalans i makt mellan den som kränker och den som blir utsatt. Kränkning som upprepas vid flera tillfällen kallas för mobbning och kan vara systematisk och återkommande och utföras av och drabba såväl vuxna som elever. Det är eleven/personen som utsätts som avgör om beteendet eller handlingen är kränkande.

Exempel på kränkning kan vara:

- fysiska (slag och knuffar)
- verbala (bli hotad eller kallad hora, böj mm)
- psykosociala (bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning, blickar)
- text och digitalt (klotter, brev, lappar, e-post, sms, mms, sociala medier).

Vad är diskriminering?

Diskriminering är ett övergripande begrepp för negativ och därmed kränkande behandling av individer eller grupper utifrån olika grunder såsom kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, ålder eller funktionshinder. När en person blir negativt bemött och åsidosatt vid upprepade tillfällen kallas det diskriminering.

Vad är trakasserier?

Kränkande behandling som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Information om likabehandlingsplanen

All personal, alla vårdnadshavare och alla elever får information om likabehandlingsplanen i början av höstterminen. Vid första träffen i maj får vårdnadshavare i blivande förskoleklasser information om likabehandlingsplanen.

Åtgärder/Hur	Tidpunkt	Ansvar
Information ges till vårdnadshavare i blivande förskoleklass.	Maj – 24, föräldramöte.	Rektor
Ny plan upprättas.	Juni -24.	Rektor, likabehandlingsteam.
Likabehandlingsplanen mejlas ut till all personal.	Aug - 23.	Rektor
Information till vårdnadshavare om likabehandlingsplan.	Föräldramöten.	Pedagoger
Information till elever om Likabehandlingsplanen vid klassråd/elevråd.	Sept/okt -23	Rektor och skolpersonal
Likabehandlingsplanen finns på hemsidan.	Aug/sept – 23.	Rektor
Likabehandlingsplanen finns i klasspärmen och på varje fritidsavdelning.	Aug/sept – 23.	Klasslärare/ ansvariga för fritidsavdelning.
Ordningsregler revideras.	Maj - 24.	Rektor, personal. Elevråd.
Förbättringsåtgärder i planen utvärderas.	Juni – 24.	Rektor, likabehandlingsteam.

Elevers delaktighet

Elevernas delaktighet anpassas efter ålder och mognad. Synpunkter på likabehandlingsplanen kommer via klassråden och fritidsråden till elevrådet. Kartläggning av nulägesanalysen görs utifrån en samlad bild av elevenkäterna samt det pågående likabehandlingsarbetet.

Åtgärder	Hur	Tidpunkt	Ansvar
Klassråd, fritidsråd.	Protokoll skrivs. Synpunkter tas med till elevrådet.	Cirka 1 gång/månad.	Skolpersonal Fritidspersonal
Temadagar	Temadagar genomförs enligt årsagendan.	Minst två gånger/termin	Skolpersonal
Elevråd	Protokollförs och diskuteras i klasserna. Likabehandlingsplanen tas upp på första mötet.	4 - 5 gånger/termin	Biträdande rektor
Trivselenkät, skola. Eleven skriver sitt namn på enkäten. Teamet följer upp alla resultat.	Sammanställning följs noga upp på konferenser och tas upp på utvecklingssamtal.	2 gånger/läsår Okt/april	Rektor, pedagog
Trivselenkät, fritidshem, intervju med elev samt enkät till vårdnadshavare.	Sammanställning följs noga upp på onsdagsmöten.	1 gång/läsår, ht	Fritidspersonal
Rastaktiviteter, ledare.	Elevplanerade aktiviteter på raster.	2 ggr/vecka	Elever leder rastaktiviteter tillsammans med personal.
Ordningsregler revideras.	Klassråd, elevråd.	1 gång/ läsår. Maj - 22.	Rektor, personal.
Under hösten tar alla klasser upp en ordningsregel/vecka(s 14).	Klassråd. Samling.	En regel/vecka. Vecka 36– 46.	Klasslärare. Rektor skriver om regeln i veckoinfo varje vecka.

Diskrimineringsgrunder

Kön, mål: All personal arbetar för en jämställd verksamhet där alla har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden. Ingen får bli diskriminerad eller trakasserad p.g.a. kön.

Åtgärder	Hur	Tid	Ansvar
Att medvetet arbeta med värderingsfrågor utifrån Lgr 22.	Vid klassråd, elevråd och undervisning.	Återkommande	All personal

Uppmärksamma olika gruppkonstellationer som bildas bl a genom observation av den fria leken. Arbeta främjande.	Rastansvariga är uppmärksamma.	Återkommande på raster och på fritids.	All personal
Arbeta med språkbruket. Arbeta främjande.	Trivselenkäten, tas upp på klassråd och elevråd.	Kontinuerligt arbete.	All personal
Föräldrainformation.	Föräldradsamråd, föräldramöte, utvecklingssamtal.	Återkommande	All personal

Könsöverskridande identitet eller uttryck, mål: Alla känner att de kan vara den de vill vara.

Åtgärder	Hur	Tid	Ansvar
Att medvetet arbeta med värderingsfrågor utifrån Lgr 22.	Vid klassråd, elevråd och undervisning.	Återkommande	All personal

Etnisk tillhörighet, mål: Alla elever har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk eller kulturell tillhörighet.

Åtgärder	Hur	Tid	Ansvar
Alla ska ha möjlighet att delta i undervisning och aktiviteter.	Kartläggning av nyanlända för att möta behoven bl a genom modersmålsundervisning och studiehandledning.	Kontinuerligt	All skolpersonal

Religion, mål: Alla elever har rätt till sin religiösa tillhörighet och trosuppfattning.

Åtgärder	Hur	Tid	Ansvar
Ge kunskap om olika religioner. Samtala med eleverna.	Undervisning i religion.	Enligt kursplanen	Pedagoger

Funktionsvariationer, mål: Alla elever har samma rättigheter och möjligheter oavsett funktionshinder. Varje elev har rätt att få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Åtgärder	Hur	Tid	Ansvar
Anpassa aktiviteter, miljö och material efter elevens specifika behov. Tema kroppen.	Extra anpassningar t ex bildstöd. Samtal om människors likheter/olikheter. Temadagar.	Kontinuerligt	Elevhälsan i samarbete med skolpersonal, rektor

Könstillhörighet, mål: Alla känner sig accepterad oavsett kön/ sexualitet.

Åtgärder	Hur	Tid	Ansvar
Undervisning om t ex. olika familjekonstellationer. Litteratur, samhällskunskap, kroppen.	Samtala med eleverna och vara goda förebilder.	Kontinuerligt	All personal

Ålder, mål: Alla känner sig accepterade oavsett ålder.

Åtgärder	Hur	Tid	Ansvar
Arbeta med åldersintegrerade grupper.	Ge möjlighet till möten med olika åldrar. Samtala om livscyklar. Kroppen. Gemensamma raster. Temadagar. Ökat ansvar och delaktighet i skol - och fritidsverksamhet.	Kontinuerligt	Rektor, all personal.

Främjande insatser

- Arbete med material från t ex Friends.
- Temadagar.
- Kurator arbetar med förebyggande och skolövergripande arbete kring normer mm.
- Högläsning av särskilt utvald litteratur t ex *Barnen i Kramdalen* av Andreas och Emelie Sjölander och *Operation slutstirrat* av Anna Pela och Anna Forsmo (lärrarhandledning finns). Den sistnämnda boken handlar om funktionsvariationer.
- Tillgängliga lärmiljöer.
- Uppmärksamhet på relationer mellan elever och grupper.
- Snabb hantering vid ev oro kring elev, grupp. Ev signaler ska fångas upp tidigt.
- Lågaaffektivt bemötande.
- Relationellt perspektiv.
- Relationsbyggande förhållningssätt.

Förebyggande insatser

Det är alltid flera personer som är rastansvariga, enligt ett fastställt schema. För att synas bär dessa gula västar. Samtal om värdegrunden ingår som en del av skolarbetet. Skolans ordningsregler är gemensamt framtagna av klassråd, elevråd, personal och rektor. All personal arbetar för ett gemensamt positivt förhållningssätt och agerar mot alla former av kränkningar. Skolan har regelbundna klassråd och elevråd. Rastaktiviteter av olika slag

Åtgärder /hur	Tidpunkt	Ansvar
Skapa tillfällen och sammanhang där eleverna kan känna förtroende och blir delaktiga i diskussioner om värdegrundsfrågor.	Kontinuerligt	All personal
Rastansvariga finns på skol-gården under alla raster. Rastansvariga bär gula västar. Otrygga platser uppmärksammas extra.	Ständigt	All personal

Schema för rastansvariga upprättas varje termin.	I början av terminen	Schemaläggare, rektor
Arbeta med att förankra skolans värdegrund.	Ständigt	All personal
Reflektera och diskutera språkbruket med eleverna.	Ständigt	All personal
Kontrollera stämningen i grupperna t ex. vid klassråd, fritidsråd, elevråd, utv.samtal.	Ständigt	All personal
Arbeta med att utveckla elevernas sociala och emotionella färdigheter.	Ständigt	All personal
Gemensamma ordningsregler för såväl elever, personal och vårdnadshavare.	Ständigt	All personal
Skapa goda föräldrakontakter som gynnar dialoger.	Ständigt	All personal
Pedagogisk kartläggning av nyanlända elever.	Vid behov	Rektor, SVA-lärare
Frånvarorutiner följs, elever med problematisk frånvaro kartläggs.	Vid behov	Klasslärare, Elevhälsoteam.

Handlingsplan vid kränkande behandling och diskriminering mellan elever

All utredning ska ske skyndsamt.

- När en elev har diskriminerat eller kränkt annan elev ska berörd personal skyndsamt stoppa kränkningen, göra en anmälan till rektor, dokumentera händelsen och göra en utredning kring det som hänt.
- Ärendet dokumenteras i Prorenatas funktionsbrevlåda, https://journal.prorenata.se/contactform/kinda-kommun/anmalan_krankande_behandling/
- Anmälan av kränkningen går direkt till huvudman via Prorenata.
- Vårdnadshavare informeras.
- Samtalet/samtalen dokumenteras i Prorenata.
- Vid behov upprättas en plan för arbetet av repr i teamet.
- Minst ett uppföljningsmöte ska ske innan ärendet avskrivs.

Handlingsplan vid kränkning och diskriminering mellan elev och personal

Om elev känner sig kränkt eller trakasserad av personal utreder rektor.

Utredningarna följs alltid upp och dokumenteras. Elever som upplever sig trakasserade eller på annat sätt kränkta av personal är i en utsatt situation eftersom de befinner sig i beroendeställning. Kränkning som begås av personal betraktas därför som mycket allvarliga. Det är viktigt att skolan agerar skyndsamt när det finns misstanke om att ett barn eller elev upplever sig kränkt av personal. Personal som känner sig kränkt av elever anmäler detta till rektor som utreder och gör bedömning kring ev insatser.

Bäckskolans ordningsregler

LÄSÅRET 2023/2024

- **Vi är snälla, artiga och visar respekt mot varandra och använder ett trevligt språk. Vi lyssnar på *alla* vuxna.**
- **Alla som vill får vara med i leken.**
- **Vi är rädda om skolan, skolans böcker, möbler och saker som finns i skolan samt skolgårdens buskar och träd.**
- **I matsalen går vi lugnt och pratar tyst vid vårt eget bord. Vi har 5 tysta minuter. Vi ser till att det är rent på bordet och på golvet vid platsen där man suttit.**
- **Vi vill ha fina lokaler och hjälper lokalvårdarna att hålla rent. Vi kastar skräp i papperskorgarna.**
- **Vi leker på skolans område under raster och utelek.**
- **Vi är rädda om varandra och använder pinnar till bygglek på skolgården.**
- **När det ringer in hjälps vi åt att plocka in saker och går sedan till klassrummet.**
- **Vi kastar inte snöbollar, stenar eller grus på skolgården.**
- **Skolan ansvarar inte för saker som tas med hemifrån.**